Skolinspektionen

2011-03-25

Dnr 43-2010:268

Beslut

efter riktad tillsyn inom området skolpliktsbevakning i Karlskoga kommun och Österledskolan

Karlskoga kommun
691 83 Karlskoga
bun@karlskoga.se

Österledskolan
Solhagsvägen 5
691 83 Karlskoga
katarina.holmsten@karlskoga.se

Riktad tillsyn inom området skolpliktsbevakning i Karlskoga kommun och Österledskolan

Helhetsbedömning och beslut

Skolinspektionens riktade tillsyn inom området skolpliktsbevakning syftar till att säkerställa skolpliktiga barns rätt till utbildning. Skolinspektionen ska bedöma om kommunen och skolor belägna i kommunen uppfyller författningarnas krav med avseende på skolpliktsbevakning.

Skolinspektionen har vid tillsynen av Karlskogas kommun inom området skolpliktsbevakning inte funnit annat än att kommunen har fungerande rutiner för att alla skolpliktiga barn som är folkbokförda i kommunen är skolplacerade eller får sin utbildning på annat sätt.

Frånvarorapporteringen i kommunen sköts av skolorna. Förvaltningen sammanställer skolornas frånvaro varje månad och frånvarostatistiken rapporteras två gånger per termin till barn- och ungdomsnämnden. Skolinspektionen har inte funnit annat än att Österledskolan har fungerande rutiner för frånvarorapportering. Skolan har också fungerande rutiner för att utreda orsaker till att elever är frånvarande. Mot bakgrund av de uppgifter som Österledskolan lämnat om antalet elever med ogiltig frånvaro bedömer Skolinspektionen att skolan trots olika former av insatser inte har lyckats skapa fungerande rutiner för att åtgärda den ogiltiga frånvaron bland eleverna.

I Karlskoga kommun finns ett samarbete mellan socialtjänsten och barn- och utbildningsförvaltningen. Samverkan sker på flera nivåer och från förskola till gymnasium. Socialtjänsten arbetar bl. a med "Satelliten" där man erbjuder handledning till skolans personal och direkt stöd till skolan. Föräldrar och elever kan också vända sig till Satelliten för stöd och informella samtal utan att kontakten dokumenteras. Satellitens verksamhet är ett viktigt komplement till varje skolas elevhälsoteam. Samarbetet kring ele-

ver i riskzoner har bidragit till gemensamt synsätt och ett gemensamt arbete med tydligt definierade roller. Varje skola har även en kontaktpolis som gör spontana besök vid skolan och som rektor kan ringa till direkt vid behov.

Skolinspektionen har i tillsynen av Karlskoga kommun inte identifierat brister inom kommunens ansvarsområden som måste åtgärdas.

Skolinspektionen har i tillsynen av Österledskolan identifierat några brister som måste åtgärdas:

- Österledskolan saknar fungerande rutiner för att åtgärda ogiltig frånvaro (3 kap. 13 § första stycket första meningen skollagen, 3 kap. 11 § skollagen).

Bedömningar redovisas i bilagorna 2–3.

Brister inom Karlskoga kommun ansvarsområde ansvarar kommunen för att åtgärda. Brister i verksamheten vid Österledskolan ansvarar rektor och Karlskoga kommun för att åtgärda. Kommunen ska lämna redovisning till Skolinspektionen senast den 27 juni 2011.

I ärendets slutliga handläggning har deltagit projektledare Jonas Nygren, undervisningsrådet Elisabeth Fogelberg samt undervisningsråd Leif Magnusson.

På Skolinspektionens vägnar

Allan Westerdahl
Enhetschef

Christina Lindh
Utredare

Bilagor:

Bilaga 1	**Allmänt om tillsynen**
Bilaga 2	**Beskrivning och bedömningar för Karlskoga kommun**
Bilaga 3	**Beskrivning och bedömningar för Österledskolan**

Allmänt om den riktade tillsynen

I den riktade tillsynen inom området skolpliktsbevakning tittar Skolinspektionen på ett avgränsat område som undersöks på ett begränsat antal skolor. Tillsynen fokuserar i den riktade tillsynen på regelefterlevnad.

Bestämmelser om skolpliktsbevakning finns i skollagen. Den nya skollagen trädde i kraft den 1 augusti 2010, men 1985 års skollag ska fortsätta att tillämpas fram till den 1 juli 2011. Det innebär att 1985 års skollag är utgångspunkten för Skolinspektionens tillsyn och granskning fram tills dess.

Målet med denna riktade tillsyn är att bedöma om kommuner och huvudmän för fristående skolor samt skolor belägna i kommunerna uppfyller författningarnas krav med avseende på skolpliktsbevakning. Syftet med detta är att säkerställa alla skolpliktiga barns rätt till utbildning.

De frågeställningar som ska besvaras inom ramen för den riktade tillsynen är följande.

- Har kommunen fungerande rutiner för bevakning av att alla skolpliktiga barn som ska vara folkbokförda i kommunen är skolplacerade eller får sin utbildning på annat föreskrivet sätt?
- Har kommunen och skolorna fungerande rutiner för frånvarorapportering?
- Fullgör huvudmannen för de fristående skolorna sin anmälningsskyldighet till hemkommunen när skolpliktig elev i de fristående skolorna är frånvarande i stor utsträckning utan giltig orsak?
- Lämnar huvudmannen för de fristående skolorna snarast uppgift till elevens hemkommun när skolpliktig elev börjar eller slutar vid skolan?
- Har skolorna fungerande rutiner för att ta reda på orsaken till att eleven är frånvarande och för att kunna åtgärda den frånvaro som inte beror på att eleven är sjuk eller har annat giltigt skäl att utebli?
- Vilka strategier tillämpar skolorna för att få eleven att åter delta i undervisningen?

Karlskoga kommun och Österledskolan ingår i Skolinspektionens riktade tillsyn inom området skolpliktsbevakning. Kommunen och skolan/skolorna besöktes den 3 november 2010 av utredare Christina Lindh och undervisningsråd Leif Magnusson. Den riktade tillsynen omfattar 50 skolor och 28 kommuner. Tillsynen kommer att resultera i dels en övergripande rapport, dels ett beslut med bedömningar för respektive huvudman och skola där Skolinspektionen bland annat tar ställning till om skolförfattningarnas krav uppfylls.

Underlaget för Skolinspektionens bedömningar är dokument från kommunen och skolan samt den information som Skolinspektionen samlat in vid intervjuer och samtal

med tjänstemän vid förvaltningen och barn- och ungdomsnämnden samt rektor och representanter för personalen vid skolan.

Företrädare för kommunen och rektor har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i detta beslut.

Beskrivning och bedömningar för Karlskoga kommun

Karlskoga kommun ligger i Värmland och tillhör Örebro län. Invånarantalet i kommunen är 29 742 personer. Invånarantalet är krympande och ungdomsarbetslösheten är hög i kommunen. Många invånare pendlar från kommunen till grannkommunerna Örebro och Karlstad.

För utbildningsfrågor finns i Karlskoga barn- och utbildningsnämnden och barn- och ungdomsförvaltningen med ansvarig förvaltningschef och tre verksamhetschefer med ansvar för förskola, grundskola och de frivilliga skolformerna. Karlskoga kommun har 10 kommunala grundskolor. Skolorna är organiserade i rektorsområden. Skolorna har innevarande läsår ca 3100 elever. I kommunen finns en fristående grundskola.

Har kommunen fungerande rutiner för bevakning av att alla skolpliktiga barn som ska vara folkbokförda i kommunen är skolplacerade eller får sin utbildning på annat föreskrivet sätt?

Bedömning:

Skolinspektionen har inte funnit annat än att författningens krav uppfylls.

Författningshänvisning:

3 kap. 1 § och 13 § första stycket skollagen

Beskrivning och motivering:

Barn- och utbildningsförvaltningen i Karlskoga kommun registrerar alla skolpliktiga elever i systemet Procapita. Systemansvarig administratör uppdaterar varje vecka registret mot Skatteverkets folkbokföringsuppgifter. Skolassistenter på grundskolorna går igenom aviseringar varje vecka om inflyttad elev och kontrollerar att eleven är skolplacerad. En gång per termin görs en kommunövergripande kontroll av elever som är folkbokförda är skolplacerade.

Av registret Procapita framgår var elev är skolplacerad. Cirka 70 elever går inte i kommunens egna skolor. Merparten av dessa är skolplacerade i kommunens enda fristående skola. Verksamhetschefen har direkt och regelbunden kontakt med den fristående skolan. Den indirekta kontrollen av elevers skolplacering sker via de ekonomiska transaktioner en gång per termin.

En gång per termin sammanställs uppgifter från registret för den långsiktiga planeringen av elevers skolplacering.

Har kommunen fungerande rutiner för frånvarorapportering?

Bedömning:

Frånvarorapportering sköts på skolorna och bedöms därför under Österledskolan

Författningshänvisning:

3 kap. 13 § förta stycket första meningen skollagen

Beskrivning och motivering:

Samtliga skolor årskurs 1–9 har datoriserat frånvarorapporteringssystem, Rexnett. Det finns inga kommunala riktlinjer eller rutiner när det gäller frånvarorapportering förutom att varje lärare ska registrera elevs frånvaro i datasystemet. Förvaltningen har tagit fram ett informationsblad *"Om skolplikt, frånvaro och ledighet"* i syfte att informera föräldrar och elever om rättigheter och skyldigheter. Av broschyren framgår bl. a skolans ansvar att utreda frånvaro och att rapportera till nämnden.

Statistik över skolornas frånvaro sammanställs en gång i månaden av barn- och ungdomsförvaltningen. Frånvarostatistik rapporteras två gånger per termin till barn- och ungdomsnämnden. Verksamhetschefen kan själv arbeta i datasystemet för att analysera frånvaron i kommunens skolor på flera nivåer. Deltagande nämndledamöter beskriver ett intresse för sambanden mellan elevers frånvaro och skolors måluppfyllelse. Nämnden diskuterar därför frånvarofrågor på generell nivå men även enskilda frånvaroärenden. Nämnden ser inte vitesföreläggande som en användbar sanktion vid hög ogiltig frånvaro. Varje skola i kommunen har utarbetat rutiner och en åtgärdstrappa som beskriver hur respektive skola ska arbeta med frånvarofrågor och enskilda ärenden och mot förvaltningen.

Beskrivning och bedömningar för Österledskolan

Österledskolan är en 7–9-skola i den östra delen av Karlskoga. Skolan finns i ett bostadsområde med blandad bebyggelse med villor, småhus och flerfamiljsbostäder. I skolans upptagningsområde ingår även landsbygd och det är ca 50 elever som har skolskjuts. Skolan har ett vikande elevunderlag med ca 275 elever och omkring 50 vuxna var av 25 lärartjänster vid skolan. Lärarna är organiserade i årskursbaserade arbetslag. Skolans elevhälsoteam består av rektor, kurator, specialpedagog, skolsköterska och studie- och yrkesvägledare samt en lärarresurs som arbetar med övergången årskurs 6 till årskurs 7. Lärarresursen följer med sexorna från grannskolan till årskurs 7 på Österledskolan.

Tabell 1: Ogiltig frånvaro, grundskola årskurserna 7–9 höstterminen 2010.

Österledskolan	Antal
Elever	275
Elever med en ogiltig frånvaro över 20 procent	7
Elever med en sammanhängande ogiltig frånvaro på en månad eller mer	0

Källa: Enligt rektors uppgift 2011-01-17

Antal elever med ogiltig frånvaro över 20 procent under två månader eller mer. Både ströfrånvaro och sammanhängande frånvaro.

Antal elever med en i huvudsak sammanhängande ogiltig frånvaro under minst en månad. (Det ska räknas som sammanhängande ogiltig frånvaro även om eleven varit närvarande vid enstaka lektioner eller enstaka dag under perioden.

Har skolan fungerande rutiner för frånvarorapportering?

Bedömning:

Skolinspektionen har inte kunnat finna annat än att författningarnas krav uppfylls.

Författningshänvisning:

3 kap. 13 § första stycket första meningen skollagen
3 kap. 11 § skollagen
6 kap. 7 § grundskoleförordningen

Beskrivning och motivering:

Österledskolan har datasystemet Rexnet för frånvarorapportering. Skolans rutiner för frånvaroanmälan och sjukfrånvaro finns beskrivet i ett särskilt dokument. Av dokumentet framgår vårdnadshavarens ansvar att sjukanmäla sina barn genom att ringa eller att direkt anmäla via inloggning i Rexnet. I dokumentet beskrivs också skolans rutiner om elev blir sjuk under dagtid. Lärarna för varje dag in elevers frånvaro i Rex-

net. De lärare som har dagens första lektion antecknar frånvarande elever på en lista i arbetslagets konferensrum. Listan stäms sedan av mot frånvaroanmälningarna som inkommit och frånvarande elev som inte är sjukanmäld rapporteras till specialpedagog som tar kontakt med vårdnadshavare. Mentor som har ett helhetsansvar för eleven fortsätter sedan uppföljningen tillsammans med elev och vårdnadshavare.

Rektor kan själv arbeta i frånvarorapporteringssystemet. Hittar hon något som är anmärkningsvärt drar hon ut rapporter och lägger dem i mentorernas fack. En gång i månaden sammanställs skolans frånvaro för analys av elevhälsoteamet.

Har skolan fungerande rutiner för att ta reda på orsaken till att eleven är frånvarande?

Bedömning:

Skolinspektionen har inte funnit annat än att författningens krav uppfylls.

Författningshänvisning:

3 kap. 13 § första stycket första meningen skollagen
3 kap. 11 § skollagen
6 kap. 8 a § grundskoleförordningen

Beskrivning och motivering:

Av skolans dokument "Mentorskap på Österledskolan" framgår mentors ansvar att bl. a följa upp frånvaro på individ- och gruppnivå och att anmäla ärenden till elevhälsoteamet.

All frånvaro som inte är anmäld bedöms som ogiltig. Orsaker till ogiltig frånvaro kan enligt lärarna variera, det kan vara uttryck för dålig motivation för skolarbete, dålig självkänsla, kamrattryck mm. Mentorerna är angelägna om att tidigt fånga upp ströfrånvaro och att genom samtal med elev och vårdnadshavare utreda orsaker till frånvaro. Mentor får stöd i det utredande arbetet av elevhälsoteamet. Beroende på ärendets art kan specialpedagog eller kurator kalla till ett utredande samtal. Specialpedagogen kan också utreda ogiltig frånvaro genom observationer i elevens lärmiljö. Studie- och yrkesvägledare kan bidra med samtal kring framtidsfrågor och elevens långsiktiga mål i skolarbetet. Vid upprepad ogiltig frånvaro kallar mentor vårdnadshavare och elev till samtal för att upprätta ett åtgärdsprogram. Mentor följer upp programmet varje vecka med eleven och utvärderar det efter fyra veckor tillsammans med elever och vårdnadshavare. Om problemet kvarstår rapporterar mentor till elevhälsoteamet som kallar till elevvårdskonferens. Beroende på hur situationen utvecklas kan skolan rapportera till BUN och Socialtjänsten/Satelliten.

Har skolan fungerande rutiner för att kunna åtgärda den frånvaro som inte beror på att eleven är sjuk eller har annat giltigt skäl att utebli?

Bedömning:

Österledskolan skolan saknar fungerande rutiner för att åtgärda ogiltig frånvaro.

Författningshänvisning:

3 kap. 13 § första stycket första meningen skollagen
3 kap. 11 § skollagen

Beskrivning och motivering:

Skolan har en "Handlingsplan för ökad närvaro i skolan". I handlingsplanen beskrivs arbetsgång för uppföljning av misstänkt ogiltig frånvaro. Vidare framgår undervisande lärares ansvar att rapportera elevers närvaro efter varje lektion och mentors ansvar att direkt ta kontakt med vårdnadshavare vid misstänkt ogiltig frånvaro. Vid upprepad ogiltig frånvaro kallar mentor vårdnadshavare och elev till samtal för att upprätta ett åtgärdsprogram.

Rektor och lärare beskriver åtgärder som riktar sig till enskilda elever men även åtgärder som riktar sig till klasser. Skolan har inga sk "hemmasittare" och arbetar aktivt för att snabbt fånga upp "korridorsittare" med rastvärdar och skolfritidsledare. I samtal kan lärare och elev reda ut konflikter, hitta lösningar på problem och motverka stress genom studieplanering. Vid ogiltig ströfrånvaro förekommer återläsning och kvarsittning.

Skolan har organiserat undervisning i mindre grupp som vänder sig till elever i behov av särskilt stöd där elever kan få hela eller delar sin undervisning. Samarbetet med Satelliten, polis och fritidsledare är en förebyggande åtgärd men kan också vara en direkt åtgärd eller stöd till elev eller skola i enskilt elevärende.

Mot bakgrund av de uppgifter som Österledskolan lämnat om antalet elever med ogiltig frånvaro bedömer Skolinspektionen att skolan trots olika former av insatser inte har lyckats skapa fungerande rutiner för att åtgärda den ogiltiga frånvaron bland eleverna. Skolan måste fortsätta att följa upp, utvärdera och ompröva sina åtgärder för att komma tillrätta med problematiken.